

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการบริหารขยะมูลฝอยของวัดหนองแขง(พระอารามหลวง) อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการบริหารขยะมูลฝอย และเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการบริหารขยะมูลฝอย ตลอดจนเพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการบริหารขยะมูลฝอย โดยดำเนินการวิจัยตามวิธีวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูล โดยหากกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมโดยการเปิดตารางสำเร็จรูปของ เครซี และมอร์แกน จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักท่องเที่ยวจำนวน ๕๔,๓๑๘ คน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๘๑ คน โดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way analysis of variance) และเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธีผลต่างนัยสำคัญที่น้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๑.๑ อภิปรายผล

๕.๑.๒ ข้อเสนอแนะ

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการบริหารขยะมูลฝอยของวัดหนองแขง(พระอารามหลวง) อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

๕.๑.๑ ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการวิจัยพบว่านักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน ๑๕๗ คิดเป็นร้อยละ ๕๑.๗ มีอายุตั้งแต่ ๒๑ – ๓๐ ปี มีจำนวน ๑๖๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๐ มีอาชีพ นักเรียน/นักศึกษา ๑๓๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๔ มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับ ปวส/อนุปริญญา ๑๑๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๑

๕.๑.๒ การบริหารขยะมูลฝอยของวัดหนองแขว(พระอารามหลวง) อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

ผลการวิจัยพบว่านักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นต่อการบริหารขยะมูลฝอยของวัดหนองแขว(พระอารามหลวง) อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = ๒.๔๓$) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่านักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นต่อการบริหารขยะมูลฝอยของวัดหนองแขว(พระอารามหลวง) อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ด้านการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยอยู่ในระดับปานกลาง ด้านอัตราการเกิดขยะมูลฝอย ด้านการกักเก็บขยะมูลฝอย อยู่ในระดับน้อย เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน สรุปได้ดังนี้

๑) ด้านอัตราการเกิดขยะมูลฝอย พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการบริหารขยะมูลฝอยของวัดหนองแขว(พระอารามหลวง) อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = ๒.๒๐$) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการบริหารขยะมูลฝอยของวัดหนองแขว(พระอารามหลวง) อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ด้านอัตราการเกิดขยะมูลฝอย อยู่ในระดับน้อยทุกข้อ

๒) ด้านการกักเก็บขยะมูลฝอย พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการบริหารขยะมูลฝอยของวัดหนองแขว(พระอารามหลวง) อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = ๒.๒๓$) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการบริหารขยะมูลฝอยของวัดหนองแขว(พระอารามหลวง) อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ด้านการกักเก็บขยะมูลฝอย อยู่ในระดับน้อยทุกข้อ

๓) ด้านการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการบริหารขยะมูลฝอยของวัดหนองแขว(พระอารามหลวง) อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๒.๘๒$) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อคำถามพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการบริหารขยะมูลฝอยของวัดหนองแขว(พระอารามหลวง) อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ด้านการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย ถึงรวมขยะมูลฝอยมีฝาปิดอย่างมิดชิด อยู่ในระดับปานกลาง ควรเพิ่มถังรวมขยะมูลฝอย พระมหาธาตุ, พระพุทธรูป ที่ตั้งอยู่ใกล้ถังรวมขยะมูลฝอย ถึงรวมขยะมูลฝอยควรเปลี่ยนที่ตั้งใหม่ อยู่ในระดับมาก ถึงรวมขยะตั้งอยู่ในจุดที่เหมาะสม ถึงรวมขยะมูลฝอยมีปริมาณเพียงพอกับปริมาณขยะ ถึงรวมขยะมูลฝอยอยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ ความสะอาดรอบตัวถังรวบรวมขยะมูลฝอย ถึงรวมขยะมูลฝอยมีความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม ความเหมาะสมของช่วงเวลาที่นำขยะมูลฝอยไปทิ้ง/ทำลาย ความเหมาะสมของจำนวนครั้งที่น่าขยะมูลฝอยไปทิ้ง/สับดาห์ อยู่ในระดับน้อย

๕.๑.๓ ผลการเปรียบเทียบระดับการบริหารขยะมูลฝอยของวัดหนองแขว(พระอารามหลวง) อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า

สมมติฐานที่ ๑ นักท่องเที่ยวที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารขยะมูลฝอยของวัดหนองแขว(พระอารามหลวง) อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๒ นักท่องเที่ยวที่มีอายุต่างกัน โดยภาพรวมมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .๐๕ จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีอายุต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารขยะมูลฝอย ด้านอัตราการเกิดขยะมูลฝอย ด้านเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .๐๕ ส่วนนักท่องเที่ยวที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารขยะมูลฝอย ด้านการกักเก็บขยะมูลฝอย ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๓ นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพต่างกัน โดยภาพรวมมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .๐๕ จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีอายุต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารขยะมูลฝอย ทุกด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .๐๕ จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๔ นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารขยะมูลฝอยของวัดหนองแขว(พระอารามหลวง) อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

๕.๑.๔ ข้อเสนอแนะ

๑) ด้านอัตราการเกิดขยะมูลฝอย

ผลการวิจัยพบว่า มีนักท่องเที่ยวที่ให้ความเห็นเกี่ยวกับ ปัญหา อุปสรรค ที่เป็นคำถามปลายเปิด ด้านอัตราการเกิดขยะมูลฝอยมีดังนี้ ไม่มีข้อเสนอแนะการทิ้งขยะมูลฝอย และขาดการใช้หลักลดปริมาณขยะ ณ แหล่งที่เกิดรวมจำนวน ๒๖ คน ส่วนข้อเสนอแนะมีนักท่องเที่ยวให้ความคิดเห็นที่เป็นคำถามปลายเปิดมีดังนี้ ทำสื่อเพื่อแนะนำการทิ้งขยะ และควรใช้หลักการการทิ้งขยะมูลฝอยรวมจำนวน ๑๔ คน

๒) ด้านการกักเก็บขยะมูลฝอย

ผลการวิจัยพบว่า พบว่านักท่องเที่ยวที่ให้ความคิดเห็นเกี่ยว ปัญหา อุปสรรค ที่เป็นคำถามปลายเปิด ด้านการกักเก็บขยะมูลฝอยมีดังนี้ ไม่มีถึงแยกขยะมูลฝอย ภาชนะรองรับขยะมูลฝอยไม่เพียงพอ และยังทำให้ทัศนียภาพเสีย รวมจำนวน ๒๗คน ส่วนข้อเสนอแนะนักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นที่เป็นคำถามปลายเปิด ด้านการกักเก็บขยะมูลฝอยมีดังนี้ ควรมีถังคัดแยกขยะมูลฝอย ควรเพิ่มภาชนะรองรับขยะมูลฝอย และจัดให้มีการกลั่นกับวัด รวมจำนวน ๑๕ คน

๓) ด้านรวบรวมขยะมูลฝอย

ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัญหา อุปสรรค ที่เป็นคำถามปลายเปิด ด้านการรวบรวมขยะมูลฝอยมีดังนี้ ถึงรวบรวมขยะมูลฝอยมีไม่เพียงพอ ขาดประสิทธิภาพ ขาดความแข็งแรง มีขยะมูลฝอยล้นถัง และตั้งอยู่ใกล้ศาสนสถานมากเกินไป รวมจำนวน ๒๐ คน ส่วนข้อเสนอแนะนักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นที่เป็นคำถามปลายเปิด ด้านรวบรวมขยะมูลฝอยมีดังนี้ ควรเพิ่มถังรวมขยะมูลฝอย เพิ่มความถี่ในการทิ้งขยะ และจัดหาที่ทิ้งใหม่ หรือถ้ายังอยู่จัดเดิมควรหาวิธีที่จะทำให้เกิดความสวยงามกว่าเดิม รวมจำนวน ๑๖ คน

๕.๒ อภิปรายผล

ผลจากการศึกษาค้นคว้าข้อมูล การวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการบริหารขยะมูลฝอยของวัดหนองแขว(พระอารามหลวง) อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น” ซึ่งอยู่ในระดับน้อย ซึ่งมีประเด็นในการอภิปรายผลจำแนกตาม ๓ ด้าน ได้แก่ ๑)ด้านอัตราการเกิดขยะมูลฝอย ๒)ด้านกักเก็บขยะมูลฝอย และ ๓)ด้านเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย เพื่อพัฒนาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น มีประเด็นการอภิปรายดังนี้

๕.๒.๑ อภิปรายผลการบริหารขยะมูลฝอยของวัดหนองแขว(พระอารามหลวง) อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

จากการวิจัยพบว่านักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นต่อการบริหารขยะมูลฝอยของวัดหนองแขว(พระอารามหลวง) อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่าการบริหารขยะมูลฝอยของวัดหนอง(พระอารามหลวง) อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ไม่สามารถแก้ปัญหาขยะมูลฝอยได้ ไม่เป็นที่พอใจของนักท่องเที่ยว ไม่มีการณรงค์ ไม่มีการทำป้ายประชาสัมพันธ์ ไม่มีถังแยกประเภทขยะมูลฝอย ที่ตั้งและความสวยงามของถังรวมขยะมูลฝอยไม่เป็นที่พอใจแก่นักท่องเที่ยว รวมไปถึงผู้รับผิดชอบไม่ให้ความสำคัญกับขยะมูลฝอยมากเท่าที่ควร ทั้งในด้านอัตราการเกิดขยะมูลฝอย ด้านการกักเก็บขยะมูลฝอย และด้านเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย ดังนั้นนักท่องเที่ยวจึงมีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ **จำสิบเอกเกรียงศักดิ์ แก่นลออ** ความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลสูงเนิน ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการขยะมูลฝอยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

๑) **ความคิดเห็นด้านอัตราการเกิดขยะมูลฝอย** จากการศึกษา การบริหารขยะมูลฝอยของวัดหนองแขว(พระอารามหลวง) อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น โดยรวม อยู่ในระดับน้อย ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า การบริหารด้านอัตราการเกิดของขยะมูลฝอยนี้ขาดประสิทธิภาพในการบริหาร ขาด

การรณรงค์ลดปริมาณขยะมูลฝอย ไม่ควบคุมอัตราการเกิดของขยะมูลฝอย ณ แหล่งที่เกิด ไม่มีป้ายแนะนำในการทิ้งขยะมูลฝอย เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อคำถามพบว่า อยู่ในระดับน้อยทุกข้อ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ประภาพร แก้วสุโกส** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาเพื่อหาแนวทางในการจัดการขยะมูลฝอยของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องครักษ์ ผลการศึกษาพบว่า การจัดการขยะมูลฝอยของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องครักษ์ ควรใช้หลักการลดปริมาณขยะมูลฝอยเป็นสำคัญ โดยมีแนวทางแบ่งออกเป็น ๕ ประเด็น ได้แก่ ๑. การคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนทิ้งลงในภาชนะรองรับ ๒.การจัดประเภทการจัดวางและจำนวนภาชนะรองรับ ๓.การใช้ประโยชน์ขยะมูลฝอย ๔. การจัดการขยะอันตราย และ ๕.ส่งเสริมและสนับสนุนการลดปริมาณและแยกประเภทขยะมูลฝอย และจะต้องใช้หลักการในการลดปริมาณขยะ ซึ่งสอดคล้องกับงาน **ลำศักดิ์ ขวัญชัย** ที่ได้ใช้หลักการที่ ๑ ใน ๕ หลักการ ของการบริหารขยะมูลฝอย ๕R คือ ๑. Reduce เป็นการลดปริมาณขยะที่แหล่งกำเนิด เพื่อให้คงเหลือขยะน้อยที่สุด เช่น ซื้อผลิตภัณฑ์ที่จำเป็นเท่านั้น วางแผนในการซื้อ ไม่ซื้อพร่ำเพอื่เกินความจำเป็น ซื้อผลิตภัณฑ์ที่บรรจุในหีบห่อที่ทำจากวัสดุซึ่งผ่านกระบวนการรีไซเคิล โดยจะสังเกตได้จากเครื่องหมาย ชื่อสินค้าที่ไม่จำเป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม

๒) ความคิดเห็นด้านการกักเก็บขยะมูลฝอย จากการศึกษา การบริหารขยะมูลฝอยของ วัดหนองแขว(พระอารามหลวง) อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น โดยรวม อยู่ในระดับน้อย ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า การบริหารด้านการกักเก็บขยะมูลฝอยไม่มีประสิทธิภาพ ขาดหลักการในการคัดแยกขยะมูลฝอย ถึงรองรับขยะมูลฝอยไม่เพียงพอกับความต้องการของปริมาณขยะ ไม่มีถังแยกที่ชัดเจน ไม่กลมกลืนกับสภาพของวัดทำให้ขาดความสวยงาม ฉะนั้นจึงได้ผลความคิดเห็นออกมาน้อย เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อคำถามพบว่า ด้านการกักเก็บขยะมูลฝอย อยู่ในระดับน้อยทุกข้อ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ **วาสนา พันธุ์สุข** เรื่อง “การศึกษารูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยของโรงเรียนอนุบาลชุมตาบงกิ่งอำเภอชุมตาบง จังหวัดนครสวรรค์ พบว่าปัญหาที่พบส่วนใหญ่คือถึงขยะที่รองรับขยะมูลฝอยไม่เพียงพอกับความต้องการของนักเรียนเนื่องจากทางโรงเรียนมีงบประมาณในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยไม่เพียงพอ

๓) ด้านการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย จากการศึกษา การบริหารขยะมูลฝอยของวัดหนองแขว(พระอารามหลวง) อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า การบริหารด้านการรวบรวมอยู่ระดับกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อยังมีข้อที่นักท่องเที่ยวให้ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากคือ ควรเพิ่มถังรวมขยะมูลฝอย พระมหาธาตุ, พระพุทธรูป ตั้งอยู่ใกล้ถังรวมขยะมูลฝอย และถังรวมขยะควรเปลี่ยนที่ดั่งใหม่ และรายข้อที่ผลวิจัยออกมาน้อยเป็นเพราะ การบริหารไม่มีประสิทธิภาพ ขาดการเอาใจใส่ของผู้รับผิดชอบ ดังนั้นนักท่องเที่ยวจึงมีความเห็นออกมาอย่างที่ปรากฏ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ประพจน์**

สังหมื่นเหม้า เรื่อง “แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลบ้านค้อ อำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู” พบว่า ปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลบ้านค้อ อำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู ในด้านการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยอยู่ในระดับปานกลาง

๕.๒.๒ อภิปรายผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบ การบริหารขยะมูลฝอยของวัดหนองแขว (พระอารามหลวง) อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ตามสมมติฐานได้ดังนี้

๑) นักท่องเที่ยวที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารขยะมูลฝอยของวัดหนองแขว(พระอารามหลวง) อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้อาจเป็นได้ว่า นักท่องเที่ยวที่เป็นเพศหญิงและเพศชายมีความคิดเห็นต่อการบริหารขยะมูลฝอยของวัดหนองแขว(พระอารามหลวง) อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่นใกล้เคียงกัน ชาย ($\bar{X} = ๒.๔๕$) และหญิง ($\bar{X} = ๒.๔๑$) ถึงแม้ว่าค่าเฉลี่ยจะแตกต่างกันแต่ไม่มีผลทางสถิติ ก็ยังอยู่ในช่วงระดับเดียวกันจึงทำให้ความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน อีกทั้งนักท่องเที่ยวทั้งชายและหญิงที่เข้ามาเที่ยวชมวัด เห็นการบริหารตรงกัน รับรู้รับทราบการบริหารเหมือนกัน โดยในการบริหารขยะมูลฝอย ไม่ควบคุมขยะ ณ แหล่งที่เกิด การกักเก็บ การเก็บรวบรวมนั้น วัดหนองแขวได้มีการบริหารอย่างไม่มีประสิทธิภาพ จึงทำให้นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นที่ออกมาน้อย

๒) นักท่องเที่ยวที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารขยะมูลฝอยของวัดหนองแขว(พระอารามหลวง) อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมศักดิ์ วรรักษกุล ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของสำนักงานเขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีอายุมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการมูลฝอยแตกต่างกัน

๓) นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารขยะมูลฝอยของวัดหนองแขว(พระอารามหลวง) อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรกิจ ศรีกสิกรณ์ ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๐๑

๔) นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารขยะมูลฝอยของวัดหนองแขว(พระอารามหลวง) อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ทั้งโดยรวมและรายด้าน ไม่พบความแตกต่าง ประถม($\bar{X} = ๒.๔๐$) มัธยมศึกษาตอนต้น($\bar{X} = ๒.๔๓$) มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวชน ($\bar{X} =$

๒.๔๖) ปวส/อนุปริญญา ($\bar{X} = ๒.๔๓$) ปริญญาตรี ($\bar{X} = ๒.๓๖$) สูงกว่าปริญญาตรี ($\bar{X} = ๒.๔๒$) ถ้าดูจากค่าเฉลี่ยแล้ว ไม่เหมือนกัน แต่ในทางสถิติแล้วไม่แตกต่างกันเพราะยังอยู่ในช่วงระดับเดียว อาจเป็นได้ว่า นักท่องเที่ยวมีระดับการศึกษาที่ต่างกัน แต่มีความคิดเห็นเหมือนกัน การศึกษาแต่ละระดับได้รับความรู้เกี่ยวกับขยะคล้ายๆกัน เมื่อเห็นการบริหารขยะของวัดหนองแขง(พระอารามหลวง) อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่นจึงเหมือนกัน ดังนั้นระดับการศึกษาต่างๆจึงไม่มีผลต่อความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

การบริหารขยะมูลฝอยถือว่าเป็นเรื่องสำคัญอีกประการหนึ่งต่อภาพลักษณ์การท่องเที่ยวไม่ว่าทั้งคนไทยและต่างประเทศที่เข้ามาเที่ยว การที่จะบริหารขยะมูลฝอยต้องทำตามหลักการที่สากลยอมรับ เพื่อความสะอาดสวยงาม

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะและเพื่อนำไปปฏิบัติ

๑) ด้านอัตราการเกิดขยะมูลฝอย เน้นการรณรงค์ในการลดปริมาณขยะเช่น ทำป้ายแนะนำการทิ้งขยะ ทำโบชัวร์ให้ความรู้เกี่ยวกับการทิ้งขยะ สื่อทีวี หรือจออิเล็กทรอนิกส์อื่นๆเพื่อให้แก่การลดปริมาณขยะ นอกนั้นควรใช้หลักการลดปริมาณขยะมูลฝอย ๑ ใน ๕ ของหลักการบริหารขยะมูลฝอยซึ่งมีบางส่วนได้กล่าวถึงการลดปริมาณขยะ และหน่วยงานรัฐบาล และเอกชนหลายหน่วยงานนำไปปฏิบัติกันอย่างแพร่หลายคือ ๑)การลดปริมาณขยะมูลฝอยที่อาจเกิดขึ้น(Reduce) เป็นการลดปริมาณขยะที่แหล่งกำเนิด เพื่อให้คงเหลือขยะน้อยที่สุด เช่น ซื้อผลิตภัณฑ์ที่จำเป็นเท่านั้น วางแผนในการซื้อ ไม่ซื้อพร่ำเพอเกินไปจนจำเป็น ซื้อผลิตภัณฑ์บรรจุในหีบห่อที่ทำจากวัสดุซึ่งผ่านกระบวนการรีไซเคิล โดยจะสังเกตได้จากเครื่องหมาย ซื้อสินค้าที่ไม่จำเป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม

๒) ด้านการกักเก็บขยะมูลฝอย ส่งเสริมในการคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนทิ้งโดยใช้หลัก ๕ R เพื่อลดปัญหาในการเพิ่มปริมาณขยะมูลฝอยและภาชนะรองรับมูลฝอยไม่เพียงพอ ภาชนะรองรับปริมาณขยะมูลฝอยควรมีปริมาณเพียงกับความต้องการของปริมาณขยะมูลฝอยและมีประสิทธิภาพเพื่อป้องกัน สุนัข และสัตว์อื่นๆคุ้ยเขี่ยทำให้ทัศนียภาพของวัดเสีย ถังรองรับขยะต้องแยกประเภทอย่างชัดเจน จัดประเภทถังแต่ละสีในการคัดแยกขยะ เช่น สีเขียว รองรับขยะที่เน่าเสียและย่อยสลายได้เร็วโดยเฉพาะอาหาร ส่วนสีเหลือง รองรับขยะที่สามารถนำมารีไซเคิล สีเทาฟาสีส้ม รองรับขยะที่มีอันตรายต่อสิ่งที่มีชีวิต และสิ่งแวดล้อมเช่น ภาชนะบรรจุสารอันตรายต่างๆ และในส่วน of สี

ฟ้านั้นจะรองรับขยะย่อยสลายไม่ได้ถึงรองรับขยะมูลฝอยควรจัดให้มีความกลมกลืนกับวัด เน้นความสวยงาม

๓) ด้านการรวบรวมขยะมูลฝอย ภาชนะรองรับปริมาณขยะมูลฝอยควรมีปริมาณเพียงกับความต้องการของปริมาณขยะมูลฝอยและมีประสิทธิภาพ แข็งแรง เพื่อป้องกัน สุนัข และสัตว์อื่นๆคุ้ยเขี่ยทำให้ทัศนียภาพของวัดเสีย ควรหาจัดที่ทิ้งใหม่ ถ้ายังอยู่จุดเดิมควรหาวิธีที่จะทำให้เกิดความสวยงามมากกว่าเดิม เพื่อความกลมกลืนกับศาสนสถาน เพิ่มความถี่ในการนำขยะมูลฝอยไปทิ้ง

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

- ๑) ทำการวิจัยถึงปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยกับผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย
- ๒) ทำการวิจัยแบบทดลองวิธีพุทธ เพื่อหาหลักธรรมในการลดปริมาณขยะมูลฝอย
- ๓) ทำการวิจัยหารูปแบบวิธีบริหารจัดการขยะมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพ
- ๔) การวิจัยครั้งนี้เป็นเพียงการศึกษาเชิงสำรวจเท่านั้น ครั้งต่อไปจึงอยากให้วิจัยเชิงคุณภาพเพื่อหาข้อบกพร่องและแก้ไขที่ลึกมากกว่านี้ เช่นด้าน การควบคุมอัตราการเกิดของขยะ การแบ่งประเภทถึงรองรับขยะ และการหาที่ทิ้งถึงรวมขยะที่เหมาะสม